

School of Administrative Studies

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

"Welcome to the Home of Cowboys"

*การท่องเที่ยวโดยชุมชน:
ความเป็นวิชาการว่าด้วยการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น*

***Community-Based Tourism:
An Academic Approach for Local
Development***

Sinth Sarobol, Ph.D.
School of Administrative Studies
Mae Jo University

DEFINITION

“วิชาการ” = วิจัย + การเรียนการสอน
+ บริการชุมชน

“สร้าง” + “สั่งสม” + “ใช้” + “ถ่ายทอด”

ผลงานหลายมิติ (ตอบคำถามได้, สะสมข้อมูล, มีความต่อเนื่อง, สร้างคน, สร้างความรู้ใหม่)

ปฏิบัติการในพื้นที่

ทำอย่างไรจะ CBT จึงจะเป็นวิชาการ?

* ต้องมี "กรอบคิดทางวิชาการ (Academic Conceptual Framework)" + ข้อโต้แย้งทางทฤษฎี (Argument v.s. Synthesis)

* ต้องมี "คน (Academic/Managers + + key persons ในสถาบันต่างๆ)" ที่คอยกำกับให้งานเป็นไปตามกรอบคิดทางวิชาการผ่าน Conference, Workshop, Seminar, Symposium, ชุมชน-หมู่บ้าน

* ต้องมี flexibility ภายใต้กรอบคิดทางวิชาการ

กรอบคิด-โครงการวิจัย/พัฒนา =วิชาการ

- Innovation → คำถามวิจัย/พัฒนา (ซ้ำอดีต?)

- **Credibility** → วิธีวิทยา

(ทฤษฎีเบื้องหลัง,วิธีหาข้อมูล, วิเคราะห์ข้อมูล,
ฯลฯ)

- Utilization → แปลผลงานวิจัยให้เป็น
“Actionable information”
“Concept เชื่อมโยงสู่ Theory”
“Argument สู่ Generalization”

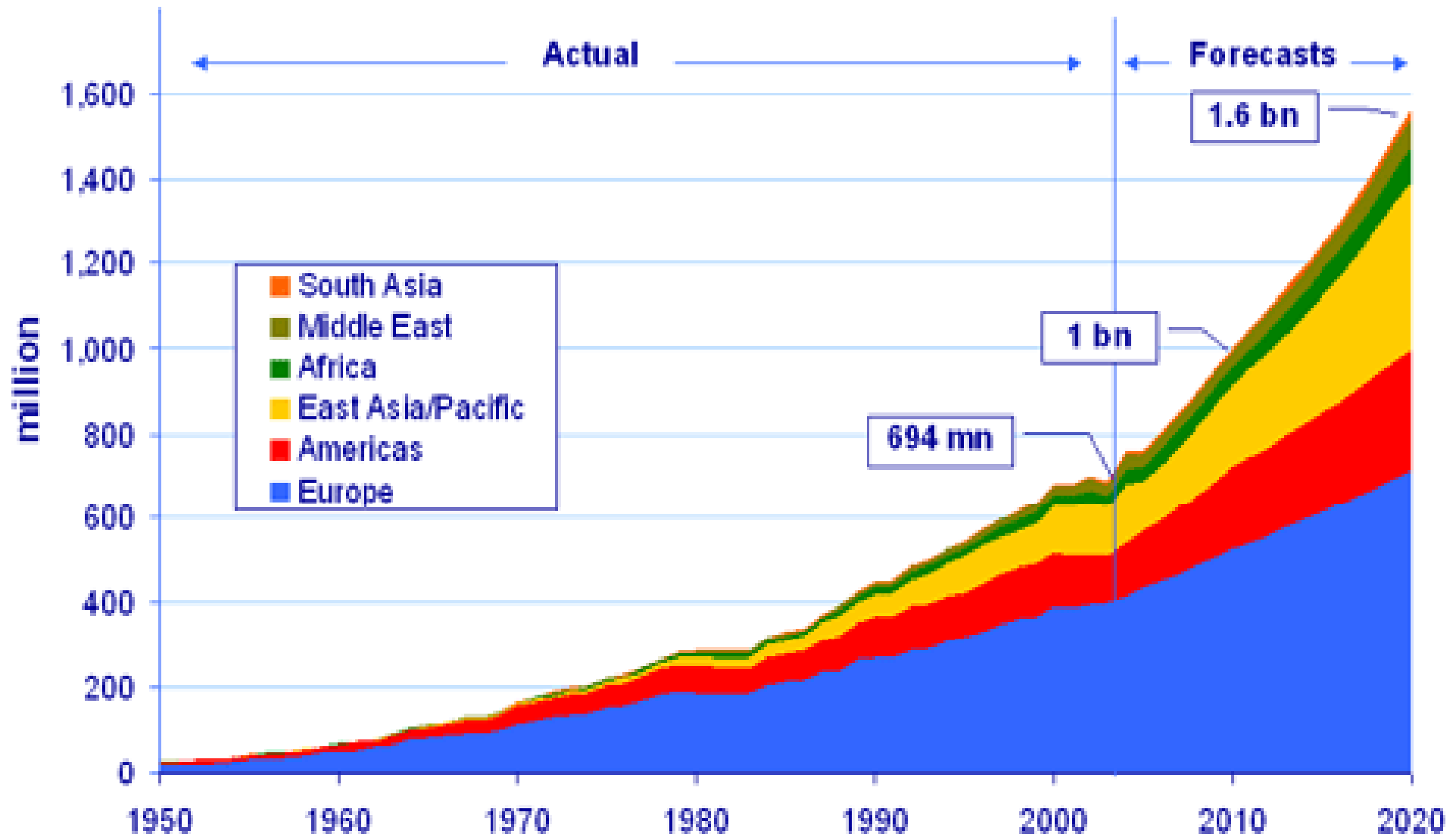
การทบทวนงานทางวิชาการ

- แนวโน้มการท่องเที่ยวโลก/ การท่องเที่ยวโดยชุมชน
- การท่องเที่ยวในบริบทของ Agenda 21
- การท่องเที่ยวโดยชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน
- การท่องเที่ยวโดยชุมชนในกระแสโลกาภิวัตน์
- การท่องเที่ยวโดยชุมชนในฐานะเครื่องและกลไกการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- ความสำเร็จและประเด็นที่ท้าทายต่องานวิจัยและงานพัฒนา

**“ When all villagers
share burdens of tourism,**

**They should have
opportunity to share the
benefits from it equally”**

Tourism 2020 vision

Source: UNWTO World Tourism Barometer, 2010/ <http://www.world-tourism.org/facts/eng/vision.htm>

Tourist Arrivals by region 2020

	Base Year	Forecasts		Market share (%)		Average annual growth rate (%)
	1995	2010	2020	1995	2020	1995-2020
	(Million)					
World	565	1006	1561	100	100	4.1
Africa	20	47	77	3.6	5.0	5.5
Americas	110	190	282	19.3	18.1	3.8
East Asia and the Pacific	81	195	397	14.4	25.4	6.5
Europe	336	527	717	59.8	45.9	3.1
Middle East	14	36	69	2.2	4.4	6.7
South Asia	4	11	19	0.7	1.2	6.2

Source: UNWTO World Tourism Barometer, 2010/ <http://www.world-tourism.org/facts/eng/vision.htm>

**วันข้างหน้า.....
การท่องเที่ยวโดยชุมชน
จะเป็นอย่างไร ?
:การทบทวนงานวิชาการว่าด้วย
การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น**

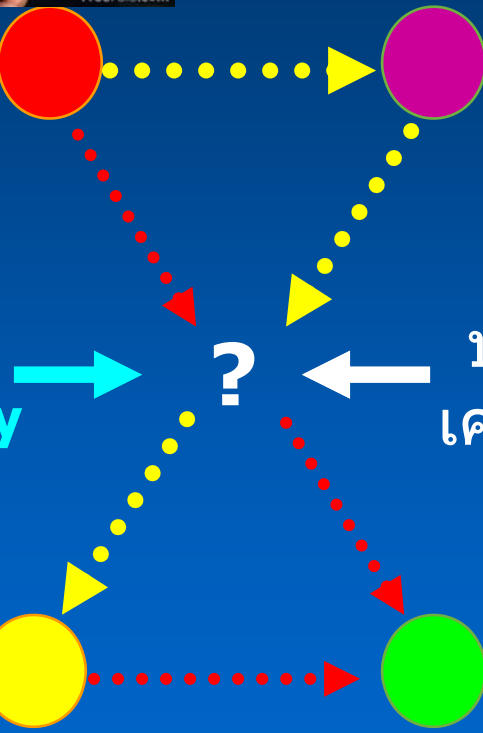
โลกาภิวัตน์ด้านการท่องเที่ยวและอำนาจการจัดการโดยชุมชนท้องถิ่นท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว

โลกาภิวัตน์ด้านการท่องเที่ยว / ประสิทธิภาพ/ การบริหารจัดการ

รูปแบบการบริโภค, กลไกการตลาด, วัฒนธรรม, การลงทุน

ภาครัฐ, เอกชน, NGOs, International Agency

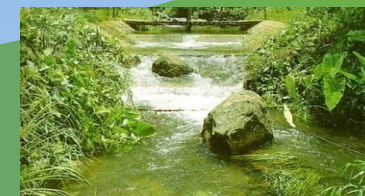

บทบาทขององค์กร/ภาคี/ เครือข่ายด้านการท่องเที่ยว

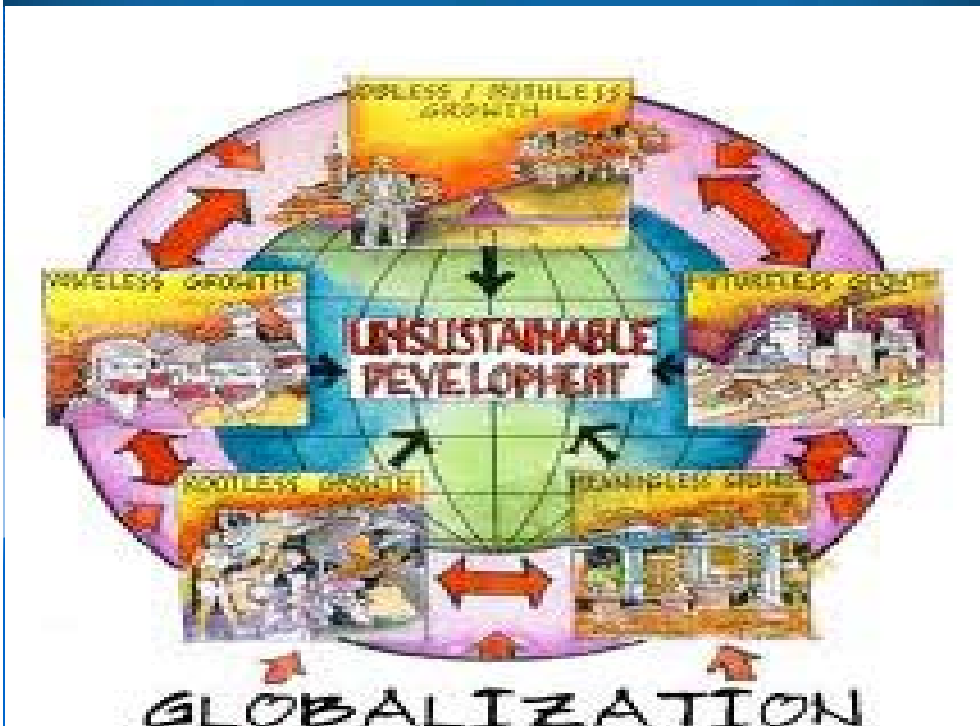

ท่องเที่ยวกระแสหลัก

ท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่น ?

http://fc07.deviantart.com/fc24/f/2005/013/c/f/Globalization_by_Gulls3491.png

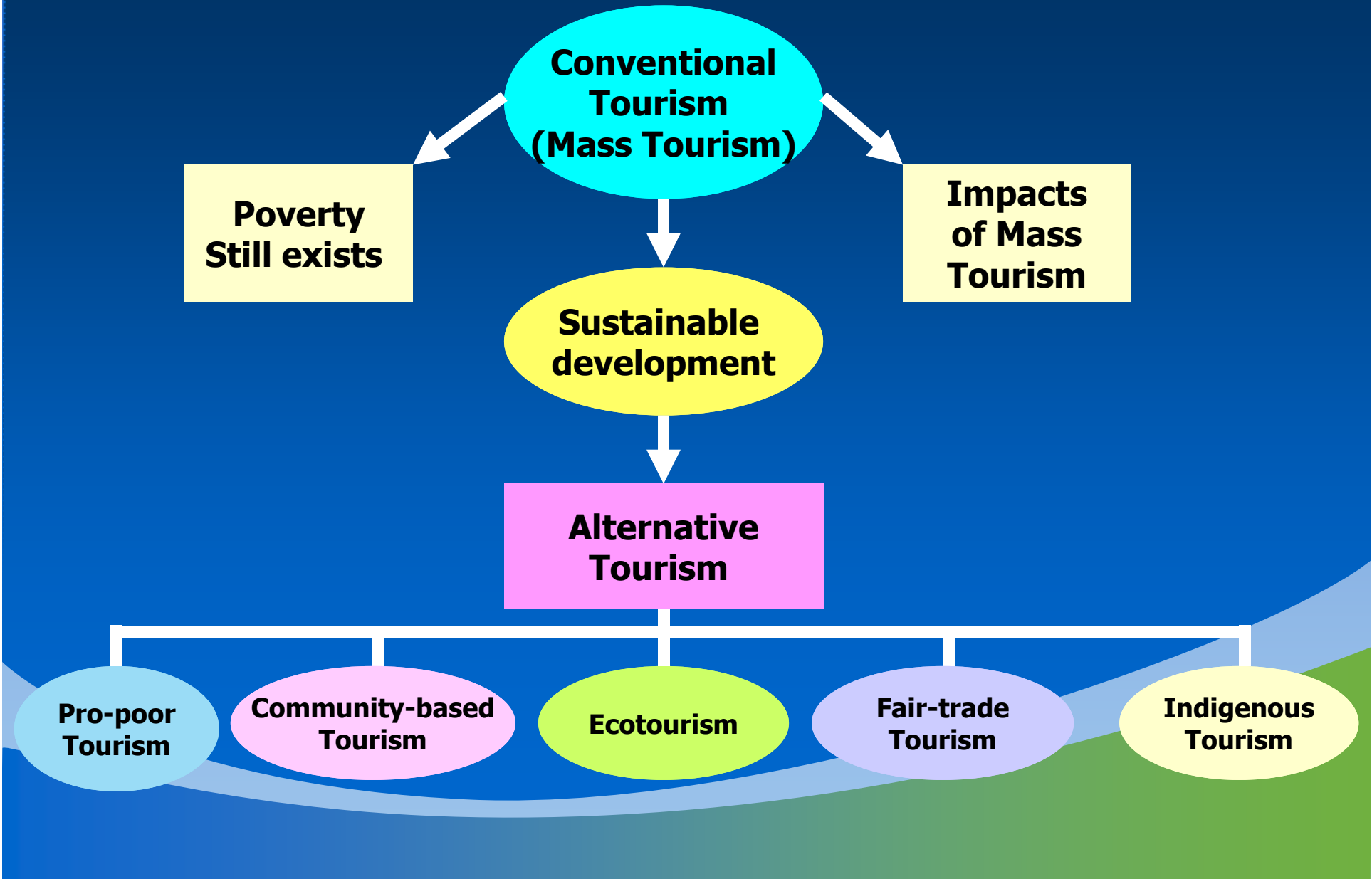
โลกาภิวัตน์กับความไม่ยั่งยืนของการใช้ทรัพยากร

- การบริโภคทรัพยากรของระบบการ
ท่องเที่ยว
- ปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากกิจกรรม
การท่องเที่ยว
- ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว v.s
ทรัพยากรในการพัฒนาสังคม/ประชาชน

โลกาภิวัตน์กับความไม่ยั่งยืนของการใช้ทรัพยากร

- กระแสเศรษฐกิจแบบทุน: กำไรระยะสั้น v.s. ผลประโยชน์สังคมระยะยาว
- การผูกควบคุมและบริหารจัดการโดยบริษัทข้ามชาติ(Multinational Corporation)
- Tourist: ผู้บริโภค v.s. ศึกษาเรียนรู้
- Visitor: สนุกสนาน/บันเทิง v.s. รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

CBT: การท่องเที่ยวทางเลือก

3 ทศวรรษของการท่องเที่ยวชุมชน

- อิทธิพลของประเทศพัฒนาแล้วต่อประเทศกำลังพัฒนา/ด้อยพัฒนา
- เครื่องมือ/กลไก และจุดหมายปลายทางของการพัฒนา
- กระบวนการทำให้กลายเป็น “สินค้าการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่”

3 ทศวรรษของการท่องเที่ยวชุมชน

- ใครเป็นผู้ควบคุมการท่องเที่ยวโดยชุมชน?
- ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆจะกระจายไปยังคนในชุมชนอย่างไร?
- กลไกทางอำนาจที่มีการควบคุมจากภายนอก?
- จะแสดง "ตัวตน" ในเวทีโลก (Globalization Tourism) ได้อย่างไร?

Do Tour Operator Needs for CBT?

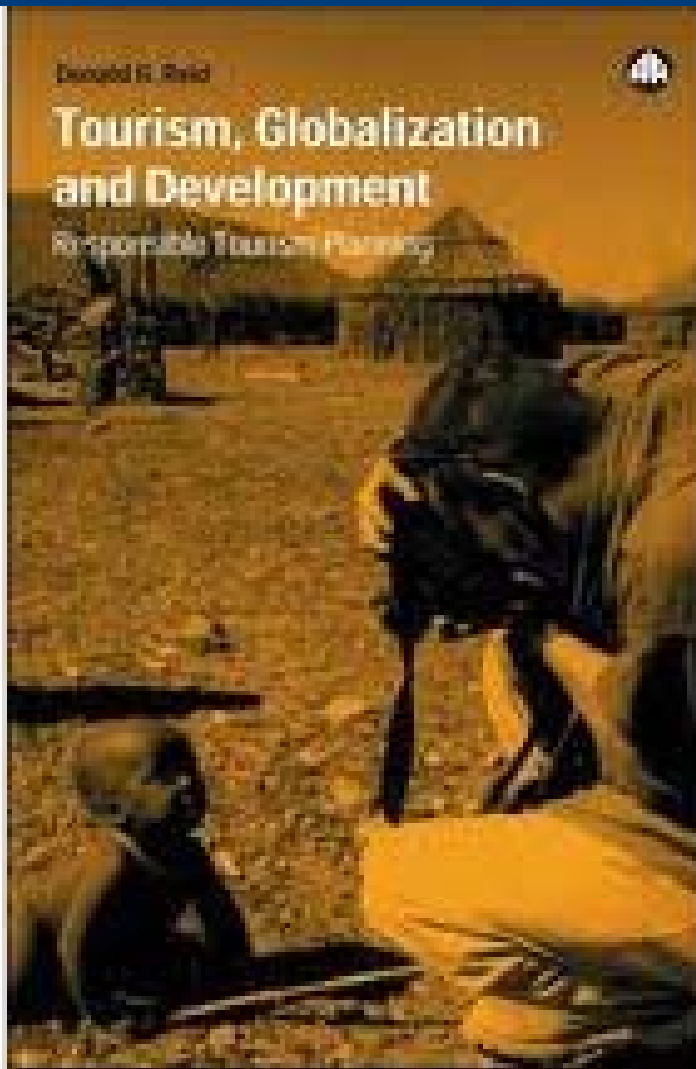

EXPLORE!

Face of Responsible Tourism

Tour Operator	Website	Responsible Travel Policy
Imaginative Traveler	www.imaginative-traveller.com	http://www.imtravplanet.com/index.php
Go Differently	http://www.godifferently.co.uk/	http://www.godifferently.co.uk/sustainable_travel.htm
Trade Craft Meet the People tours	http://www.skedaddle.co.uk/p2p.asp	http://www.skedaddle.co.uk/page.asp?ID=32
Hands Up Travel:	http://www.handsupholidays.co.uk/	http://www.handsupholidays.co.uk/Portals/30/HandsUpHolidaysResponsibleTravelPolicy.pdf
Explore	http://www.exploreworldwide.com/worldwide/index.jsp	http://www.exploreworldwide.com/worldwide/responsibletourism.jsp
Exodus	http://www.exodus.co.uk/	http://www.exodus.co.uk/restourism.html
Adventure Company	http://www.adventurecompany.co.uk/	http://www.adventurecompany.co.uk/responsible-travel.aspx
Responsible Travel Com	www.responsibletravel.com	http://www.responsibletravel.com/Copy/Copy901673.htm

CBT in Africa

CBT in South Asia

CBT v.s. การพัฒนาที่ยั่งยืน: คำตอบอยู่ที่ชุมชน

- การพึ่งตัวเองด้านเศรษฐกิจของชุมชนท่องเที่ยว
- กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการตัดสินใจ
- พลังอำนาจในการเข้าไปจัดการและต่อรอง
- **การกำหนดบทบาทและตัวตนในระบบการท่องเที่ยวกระแสหลัก**
- ความยั่งยืนของระบบนิเวศน์ชุมชน
- ความสามารถของชุมชนในการควบคุมและจัดการ
- ผลประโยชน์กับความสามารถตอบสนองปัจเจกบุคคล
- **ความเข้มแข็งของวัฒนธรรมชุมชน**
- จุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

CBT v.s ความสำเร็จของการพัฒนา

- การเพิ่มพลังอำนาจของชุมชนและการเป็นต้นทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนา
- การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมของชุมชน
- การปรับปรุงวิถีชีวิตและมาตรฐานการครองชีพ
- การพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น
- การพัฒนาธุรกิจการค้าของชุมชนท้องถิ่น และ
- การจัดสรรผลประโยชน์ร่วมของชุมชน

CBT: ประเด็นท้าทายต่อชุมชนปฏิบัติกร

- ชุมชนท้องถิ่นจะมีการจัดการพึ่งตัวเองด้านเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างไร ?
- จะมีวิธีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการตัดสินใจในระดับสูงได้อย่างไร?
- จะมีวิธีการสร้างพลังอำนาจในการเข้าไปจัดการและต่อรองให้กับชุมชนท้องถิ่นภายใต้กระแสท้องถิ่นแบบโลกาภิวัตน์ได้อย่างไร ?

CBT: ประเด็นท้าทายต่อชุมชนปฏิบัติกร

- ชุมชนจะมีการกำหนดบทบาทและตัวตนในระบบการท่องเที่ยวกระแสหลักได้อย่างไร ?
- ชุมชน-เจ้าบ้านและนักท่องเที่ยว-ผู้มาเยือนจะร่วมกันพัฒนาความยั่งยืนของระบบนิเวศน์ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไร ?

CBT: ประเด็นท้าทายต่อชุมชนปฏิบัติกร

- จะพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการควบคุมและจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้ยั่งยืนได้อย่างไร ?
- จะบริหารผลประโยชน์กับความสามารถของระบบการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อตอบสนองปัจเจกบุคคลให้เกิดความเท่าเทียมกันได้อย่างไร ?
- จะมีสร้างเสริมความเข้มแข็งของวัฒนธรรมชุมชนให้มีความยั่งยืนภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ได้อย่างไร ?

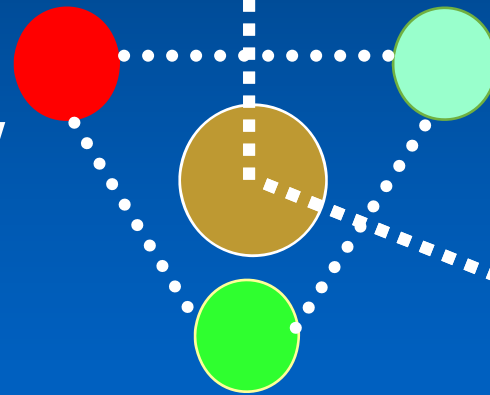
การวิจัย:ประเด็นที่ท้าทายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- CBT และการเป็นผู้ประกอบการ
- CBT และการกระจายรายได้ของชุมชน
- CBT และสุขภาวะของชุมชนและผู้มาเยือน
- CBT และการจัดสวัสดิการชุมชน
- CBT และการจัดการทรัพยากรและ
ความหลากหลายทางชีวภาพชุมชน
- CBT และการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรม
- CBT & Carrying Capacity
- CBT และการจัดการความขัดแย้งชุมชน
- CBT & value creation

วาทะกรรมว่าด้วยการเปลี่ยนแปลง ด้านการท่องเที่ยวและผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น

เข้าใจ, ตั้งรับ, ปรับตัว, ทางเลือก

โลกาภิวัตน์ด้านการ
ท่องเที่ยว / ประสิทธิภาพ/
การบริหารจัดการ

รูปแบบการบริโภค,
กลไกการตลาด,
วัฒนธรรม, การลงทุน

องค์กร/ภาคีด้านท่องเที่ยว

ดูแลควบคุม/จัดการฐานทรัพยากรท่องเที่ยว,
กำหนด "ตัวตน" ในท่องเที่ยวกระแสหลัก, ดูแล
"ความเท่าเทียม" "ความยุติธรรม" และ "การรู้เท่า
ทัน" ของคนในชุมชนท้องถิ่น

บนกระแสการเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- **อนาคตที่ชัดเจน**
[A Clear Enough Future]
- **อนาคตที่เป็นไปได้ในหลากหลายทางเลือก** [Alternative Futures]
- **อนาคตที่มองเห็นได้อย่างคร่าวๆ**
[A Range of Futures]
- **อนาคตที่ไร้ความชัดเจน**
[True Ambiguity]

ที่มา: สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2553) “เมื่อโลกไม่ใช่ใบเดิม”

ขอขอบคุณครับ

School of **A**dministrative **S**tudies

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

E-mail: ssarobol@yahoo.com

